

Ekonomiutskottet

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras verksamhetsberättelse för 2024

INLEDNING

Remiss

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras verksamhetsberättelse för 2024 (B 3/2025 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande för förvaltningsrådet Mika Lintilä, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- överombudsman Atte Jääskeläinen, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- direktör Elina Ravanti, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra
- överdirektör, forskningsdirektör Tuulia Hakola-Uusitalo, Statens ekonomiska forskningscentral
- CEO Teppo Turkki, Oy Kan Sei Consulting Ltd
- magister i samhällsvetenskaper Jyrki Katainen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Förändringarnas år

År 2024 kan beskrivas som ett år med betydande förändringar i Sitras verksamhet, då man både utformade en ny strategi och förde omställningsförhandlingar. Genom den nya strategin blev hållbar ekonomisk tillväxt åter Sitras grundläggande uppgift. Omställningsförhandlingarna innebär en minskning av personalen inom den inhemska verksamheten med 25 procent och kostnadsbesparingar på en miljon euro. Vidare medför förhandlingarna en ny organisation och verksamhetsmodell samt minskade uppgifter inom ledningen på mellannivå och inom stödfunktionerna. Sitras finansieringskapacitet ska i sin tur femdubblas.

Hållbar ekonomisk tillväxt i centrum

Sitras mission är att främja Finlands välfärd och påskynda den ekonomiska tillväxten inom gränserna för naturens bärkraft. Detta förverkligas genom framsynsarbete och tillhörande lösningar och uppskalning. Sitra fokuserar framför allt på framsyn, det vill säga att ta fram information om

Betänkande EkUB 14/2025 rd

utvecklingsinriktningar som är viktiga för Finlands framtid. Dessutom är Sitra en innovationspartner som strävar efter att genom idéer och försök finna lösningar på komplicerade samhällsproblem. Sitra skalar också upp lösningar tillsammans med sina partner och fungerar som finansör. Centrala utmaningar som Sitra arbetar med i nuläget är ekonomisk tillväxt, övergång till hållbar utveckling, data och artificiell intelligens samt demokrati och polarisering.

Sitra har en viktig roll i att finansiera förändring och stöder försök, utredningar och innovationer som förnyar Finland. Målsättningen är att den årliga finansieringsnivån ska ligga på cirka 15 miljoner euro från och med 2026. Ansökan om finansiering har redan ordnats 14 gånger under 2025.

Dessutom har i synnerhet försök med artificiell intelligens, EU-arbete och utveckling av FoUI-verksamheten accentuerats i Sitras verksamhet 2024. Verksamheten har exempelvis omfattat försök med artificiell intelligens i syfte att öka produktiviteten inom den offentliga sektorn, utbildning i framtidens ledarskap för beslutsfattare, förberedelser inför inledandet av arbetet vid EU:s kompetenscentrum för cirkulär ekonomi i januari 2025 och produktion av information för reformen av Finlands FoUI-system. Ekonomiutskottet anser att prioriteringarna i Sitras arbete 2024 är viktiga också med tanke på Sitras nya strategi och skapandet av hållbar tillväxt. Utskottet framhåller särskilt att det är viktigt att försök med artificiell intelligens har inletts och att de fortsätter, i synnerhet om projekten framskrider från pilotförsök till strukturella reformer som förbättrar produktiviteten till exempel inom hälso- och sjukvårdssektorn.

Sitras roll och utveckling av den

Det är välkommet att Sitra förnyar sina verksamhetssätt och fokuserar på sin kärnuppgift, anser utskottet. Med avseende på utvärderingen av verksamheten lyfter utskottet också fram Sitras särskilda roll. Sitra är inget forskningsinstitut utan i enlighet med sin lagstadgade uppgift en självständig offentligrättslig fond som står under riksdagens garanti och som har som mål att främja en stabil och balanserad utveckling i Finland, en kvantitativ och kvalitativ tillväxt i ekonomin samt internationell konkurrensförmåga och internationellt samarbete genom att i synnerhet verka för genomförande av sådana projekt som effektiviserar utnyttjandet av de samhällsekonomiska resurserna eller höjer forsknings- och utbildningsnivån eller i vilka utvecklingsalternativen för framtiden reds ut.

Med avseende på betydelsen och värdet av en sådant framtidshus är det viktigt hur väl man lyckas rikta sin verksamhet mot de viktigaste samhällsutmaningarna och konkret sprida resultaten av sitt arbete i samhället. Sitras verksamhet ska inte konkurrera med exempelvis forskningsinstitut. Denna utgångspunkt och Sitras särskilda roll står å andra sidan inte i strid med ett kunskapsbaserat arbete och utnyttjandet av vetenskaplig forskning.

Internationell verksamhet är en av dimensionerna i Sitras arbete. Inom fondens internationella program utvecklas lösningar på globala samhällsproblem. Sitra har haft en viktig roll framför allt som föregångare inom cirkulär ekonomi, särskilt inom det av fonden inrättade World Circular Economy Forum. Också arbetet vid kommissionens nya kompetenscentrum för cirkulär ekonomi har påbörjats under ledning av Sitra. Centrumet ska stödja utvecklingen och genomförandet av politiska åtgärder och affärsmodeller som främjar cirkulär ekonomi internationellt. Sitra har också i övrigt under de senaste åren tagit en aktivare roll internationellt, i synnerhet när det gäller att

Betänkande EkUB 14/2025 rd

påverka EU. Trots det konstateras det i utvärderingen av Sitra att den internationella verksamheten fortfarande ter sig delvis ostrukturerad. Ekonomiutskottet anser att Sitras roll när det gäller förberedelserna och ledningen av Europeiska kommissionens kompetenscentrum för cirkulär ekonomi är ett exempel på Sitras potential att utveckla projekt på EU-nivå. Utskottet anser det fortfarande viktigt att utveckla den internationella verksamhetens strategiska genomslagskraft och följdriktighet.

Sakkunniga har också lyft fram Sitras roll i den snabbt föränderliga geopolitiska omvärlden och säkerhetspolitiska miljön: ekonomiutskottet ser det som viktigt att Sitra som en del av sitt framsyns- och scenarioarbete också beaktar förändringarna i säkerhetsomgivningen och mekanismerna för återhämtning från kriser.

I en internationell jämförelse fäster ekonomiutskottet uppmärksamhet vid sakkunnigas iakttagelser av att regeringarna och tankesmedjorna under de senaste åren har börjat satsa allt mer på framsyn, strategisk planering och utveckling av förändringsförmåga. Den strategiska framsyn som utgör kärnan av Sitras verksamhet och som stöder dels ett smidigt framtagande av nya initiativ, dels ett långsiktigt strategiskt arbete bör i allt högre grad kopplas till förvaltningen och beslutsfattandet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 3/2025 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Betänkande EkUB 14/2025 rd

Helsingfors 1.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Vilhelm Junnila saf
medlem Noora Fagerström saml
medlem Lotta Hamari sd
medlem Timo Harakka sd
medlem Antti Kangas saf
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Timo Mehtälä cent
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Sinuhe Wallinheimo saml
ersättare Ville Kaunisto saml.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.